

BÖLÜM 8

KÜLTÜR VE ÇOCUK

Yrd. Doç. Dr. Şenay AKPINAR

KÜLTÜR EKSENİNDE ÇOCUK

Toplumunu oluşturan bireylerin alışkanlıkları, gelenekleri ve geçmişlerinden taşıdıkları inanışları sağlığı etkileyen etmenlerdendir. Bir toplumun oluşmasında ve karakterinin belirlenmesinde büyük bir öneme sahip olan kültür bazen hayatımızı kolaylaştırırken bazen de çeşitli zorluklara yol açabilmektedir. Örneğin; ülkemizde unlu gıdalara ağırlık veren beslenme tarzı, bebeklerin kundaklanması vb. alışkanlıklar insan sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Toplumun eğitim düzeyi ve ailelerin ekonomik durumu da çevresel etmen olarak çocuk sağlığını etkileyebilen önemli konulardır.

Geçmişten günümüze süregelen, doğumdan ölüme kadar hayatın çeşitli bölümlerini etkileyen birçok geleneksel uygulama ve inanç vardır (Kaewsom ve ark., 2003). Geleneksel uygulama ve inançlar aynı ülke içerisinde bile bölgeden bölgeye hatta bireyden bireye farklılıklar göstermekte ve hala ağırlıklarını korumaktadır (Uzun ve Vural, 2000). Toplumsal inançlar, alışkanlıklar, deneyimler bu uygulamalara yön vermiştir. Hastalıkları önleme ve iyileşmeyi destek-

tekkesinden su getirip bebeği yıkama gibi geleneksel uygulamalar yapılmaktadır. Bebekte sarılık geliştiğinde ise, alnını temiz jiletle kesip kanatmak, bebeğe erkek çocuk idrarını içirmek, tavuk ciğeri yedirmek, hocaya okutmak gibi uygulamalar yapılmaktadır (Şenses ve Yıldızoğlu, 2002; Biltekin ve ark., 2004).

Sonuç olarak her toplumun kendine özgü gelenek görenekleri kısacası kültürel özellikleri vardır. Bu kültürel özellikler sayesinde kimliğimizi belirliyor ve toplumu adlandırıyoruz. Varlığımızın devam etmesinde önemli bir etkiye sahip olan kültürümüzün sağlığınıza etki ediyor olması da kaçınılmazdır. Zaman zaman olumsuz sonuçlar doğuran kültürel uygulamaların, toplum içinde eğitim seviyesi arttıkça, sağlık bakım hizmetlerine ulaşım kolaylaştıkça azaldığını ve giderek kaybolduğunu görmekteyiz. Geleceğimizi oluşturan çocuklarımıza yönelik yapılan bazı zararsız kültürel uygulamaların devam etmesinin de hiçbir sakıncasının olmadığı düşünülmektedir. Sağlık bakım sisteminin temelini oluşturan koruyuculuk felsefesinden yola çıkarak gelecek nesillerimizi daha sağlıklı ve bilinçli yetiştirmek için toplum temelli eğitime ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Akın A, Agit T.A, Tortuk S.O.(2011) 0-5 yaş çocuğu olan annelerin çocuklarına uyguladıkları geleneksel uygulamaların incelenmesi (pp.127-133).1.Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik ve Ebelik Kongresi, Kongre Kitabı, İzmir.
- Aksayan, S.(1983). Çocuk sağlığına ilişkin geleneksel inanç ve uygulamalar Bilim Uzmanlığı Tezi.Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Araz N, Günay U, (1985) 21. Yüzyılın esiğinde örf ve adetlerimiz (Türk Töresi). Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, İstanbul.
- Biltekin Ö, Boran D, Denkli DM, Yalçınkaya S (2004) Naldöken sağlık bölgesinde 0-11 aylık bebeği olan annelerin doğum öncesi dönem ve

- bebek bakımında geleneksel uygulamaları, *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 13(5): 166–168.
- Demirezen E.(2009). *Ebelik ve Hemşirelik Eğitiminde Kültürün Yeri*(pp.50-55). *Hemşirelik ve Ebelikte Kültürlerarası Yaklaşım Sempozyumu Kitabı, Çanakkale*.
- Demirhan H, Özkan S, Demir Ü (2001) *Yeni doğum yapan annelerin bebek beslenmesi konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. Hemşirelik Forumu Dergisi*, 4(6): 35.
- Eğri G (2006) *Tokat ili bir sağlık ocağı bölgesindeki 15–49 yaş grubu evli kadınların doğum sonu dönemde anne ve bebek bakımına yönelik geleneksel uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Programı. Sivas*.
- Elmacı N, Öznelçi P (2001). *Diyarbakır'da çocuk ishalleri: İnanıslar ve yerel tedavi uygulamaları.*[Erisim:http://www.antropoloji.net/index.php?option=com_content&view=article&id=155:diyarbakirda-cocuk-ishalleri&catid=82&Itemid=475]. Erisim tarihi:10.06.2017.
- Fass P (2003) *Children and globalization. Journal of Social History*, cilt 36, sayı 4, syf. 963 977.
- Gözüm S. *Erzurum il merkezi Ceylanoğlu Sağlık Ocağı Bölgesinde 0,6 yaş grubu çocuğu olan annelerin çocuk sağlığı ile bilgi düzeylerinin saptanması. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans Tezi. 1992. Erzurum*.
- İlbars Z (1987) *Kişiliğin Oluşmasında Kültürel Etmenler. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi - DTCTF Dergisi, Cilt: 31 Sayı: 1.2 Sayfa: 201-211*.
- John-Steiner, V., Mahn, H. (1996). *Sociocultural approaches to learning and development: A Vygotskian framework, Educational Psychologist*, sayı 31, no 3–4, syf. 191–206.
- Kaewsom P, Moyle W, Creedy O (2003) *Traditonal postpartum practices among thai women, Journal of Advanced Nursing*, 41(4): 358–66.
- Karpov, Y.V. (1995). *L.S. Vygotsky as the founder of a new approach to instruction. School Psychology International*, sayı 16, syf. 131–142.
- Koç Z, Sağlam Z, Uygun K.H.(2011).*Annelerin bebek bakımı ile ilgili geleneksel uygulamalarının belirlenmesi*(pp.130).*Uluslararası Katılımlı, 13. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Kongre Kitabı, Şanlıurfa*.
- Meriç M, Elçiöğlü O (2004). *Halk tababetinin çocuklara yönelik uygulamaları, 1. Halk Bilim Sempozyumu Sempozyum Kitabı, 30 Eylül-1 Ekim 2004, Eskişehir*, s: 133–141.

- Özden T (1987) *Gebelik, doğum ve lohusalığa ilişkin geleneksel inanç ve uygulamalar*, Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk C (2011) *Çocuk hemşireleri ve kültürel tanılama*(pp.50-53). *Uluslararası Katılımlı, 3.Ulusal Pediatri Hemşireliği Kongresi, Kongre Kitabı, İzmir.*
- Özyazıcıoğlu N, Polat S (2004). *12 aylık çocuğu olan annelerin bazı sağlık sorunlarında başvurdukları geleneksel uygulamalar. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 7(2),30-38.*
- Özyazıcıoğlu N, Polat S (2005) *12 aylık çocuğu olan annelerin çocuk bakımına ilişkin başvurdukları geleneksel uygulamalar. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,8(1):63-71.*
- Özyazıcıoğlu N, Öncel S. (2011). *Çocuk Bakımında Kültürel (geleneksel) Yaklaşımlar.Kültürlerarası Hemşirelik kitabı. (Ed:Seviğ Ü, Tanrıverdi G). İstanbul Tıp Kitabevi, s:203-238 .*
- Palincsar, A. S. (1998). *Social constructivist perspectives on teaching and learning. Online Annual Review Psychology [0066-4308/98/0201-0345\$08.00], 49. Mevcut İnternet Adresi: www.ulakbim.gov.tr*